

САДРЖАЈ

1.	БИБЛИОТЕКЕ. БИБЛИОТЕКАРСТВО.....	13
1. 1.	Библиотеке.....	13
1.1.1.	Кратка историја библиотека.....	13
1.1.2.	Библиотека - појам, дефиниција и задаци.....	14
1.2.	Архиви. Музеји.....	15
1.2.1.	Архиви.....	16
1.2.2.	Музеји.....	17
1.3.	Библиотека и друштво.....	17
1.4.	Организација рада библиотеке.....	21
1.5.	Типологија библиотека.....	23
1.5.1.	Национална библиотека.....	24
1.5.2.	Високошколска библиотека.....	26
1.5.3.	Општенаучна библиотека. Научноистраживачка библиотека.....	28
1.5.4.	Народна библиотека.....	28
1.5.5.	Школска библиотека.....	30
1.5.6.	Омладинска библиотека.....	31
1.5.7.	Специјална библиотека.....	32
1.5.7.1.	Библиотека за особе са посебним потребама.....	33
1.5.7.2.	Музичка библиотека.....	34
1.5.7.3.	Библиотека државне управе. Парламентарна библиотека.....	34
1.5.7.4.	Библиотека умјетности.....	35
1.5.7.5.	Медицинска библиотека. Библиотека природних наука.....	36
1.5.7.6.	Библиотека картографске грађе.....	36
1.5.8.	Miscellanea.....	37
1.5.8.1.	Мобилна библиотека.....	37
1.5.8.2.	Депозитна библиотека.....	37
1.5.9.	Библиотеке на Интернету.....	39
1.5.9.1.	Електронска библиотека.....	39
1.5.9.2.	Дигитална библиотека. Дигитална збирка.....	39
1.5.9.3.	Библиотека без зидова. Универзална библиотека. Виртуелна библиотека.....	42
1.6.	Библиотека и нове информационе технологије. Аутоматизација.....	43
1.7.	Информационе науке.....	45
1.7.1.	Библиотекарство.....	45
1.7.2.	Информатика.....	47

1.7.3.	Архивистика.....	47
1.7.4.	Музеологија.....	48
1.7.5.	Документалистика.....	48
2.	БИБЛИОТЕЧКА КОЛЕКЦИЈА. РАЗВОЈ	49
2.1.	Библиотечка колекција.....	49
2.2.	Библиотечке збирке (фондови).....	49
2.2.1.	Основне збирке.....	50
2.2.2.	Посебне збирке.....	53
2.3.	Развој библиотечке колекције.....	56
2.3.1.	Програм развоја.....	56
2.3.2.	Елементи програма.....	57
2.3.3.	Посебни програми развоја колекције.....	60
2.3.3.1.	Програм развоја колекције новооснованих библиотека.....	60
2.3.3.2.	Програм развоја колекције малих и средњих библиотека у електронском окружењу.....	61
2.4.	Фазе у изградњи библиотечке колекције.....	62
2.4.1.	Истраживање потреба корисника и локалне заједнице.....	62
2.4.2.	План набавке грађе.....	62
2.4.3.	Селекција.....	63
2.4.4.	Начини набавке грађе.....	64
3.	БИБЛИОТЕЧКА ГРАЂА. ПРИЈЕМ И ИНВЕНТАРИСАЊЕ	69
3.1.	Врсте библиотечке грађе.....	69
3.1.1.	Традиционална подјела.....	69
3.1.2.	Друга подјела.....	69
3.1.2.1.	Примарне публикације.....	69
3.1.2.2.	Секундарне публикације.....	70
3.1.2.3.	Терцијарне публикације.....	73
3.1.3.	Подјела према интелектуалним особинама публикације.....	73
3.1.4.	Подјела према физичким особинама публикације.....	73
3.1.5.	Репродукована грађа.....	74
3.2.	Типологија докумената.....	74
3.2.1.	Монографске публикације.....	75
3.2.2.	Серијске публикације.....	79
3.2.3.	Некњижна грађа.....	79
3.2.3.1.	Аудио документи. Аудиовизуелни документи и формати.....	80

3.2.3.2.	Електронска грађа и њени формати.....	81
3.2.4.	Остали формати и медији.....	83
3.2.4.1.	Микрооблици.....	83
3.2.4.2.	Дигитални медији.....	84
3.3.	Пријем библиотечке грађе.....	85
3.4.	Инвентари и инвентарисање библиотечке грађе.....	87
3.5.	Провјера и припрема за стручну обраду.....	88
4.	ФОРМАЛНА И САДРЖАЈНА ОБРАДА БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ. СИГНИРАЊЕ И ТЕХНИЧКА ОБРАДА	89
4.1.	Формална и садржајна обрада.....	89
4.2.	Формална обрада или каталогизација.....	89
4.2.1.	Узајамна каталогизација.....	89
4.2.2.	Копирање библиографских записа.....	90
4.2.3.	Каталогизација у публикацији - CIP.....	91
4.2.4.	Рекаталогизација.....	92
4.3.	Класификација.....	92
4.3.1.	Рекласификација библиотечке грађе.....	97
4.4.	Предметно индексирање. Предметна обрада.....	98
4.5.	Други облици садржајне обраде.....	99
4.5.1.	Документациона обрада.....	99
4.5.2.	Групна обрада грађе.....	100
4.5.3.	Обрада електронских извора - база података.....	101
4.6.	Израда библиографије.....	101
4.7.	Сигнирање.....	102
4.7.1.	Формално сигнирање.....	104
4.7.2.	Садржајно сигнирање.....	105
4.8.	Техничка обрада библиотечке грађе.....	105
5.	БИБЛИОГРАФСКА КОНТРОЛА.....	107
5.1.	MARC формат.....	107
5.2.	Координација међународних библиографских стандарда.....	108
5.3.	Англо-америчка каталошка правила.....	109
5.4.	ISBD Међународни стандард за библиографски опис.....	109
5.5.	Стандарди за каталогизацију библиотечке грађе.....	110
5.6.	Даблинска група елемената.....	112
6.	КАТАЛОЗИ. БАЗЕ ПОДАТАКА. РЕТРОСПЕКТИВНА КОНВЕРЗИЈА.....	113
6.1.	Библиотечки каталог.....	113

6.2.	Врсте библиотечких каталога	114
6.2.1.	Лисни каталог	115
6.2.1.1.	Формални лисни каталог.....	115
6.2.1.2.	Стварни каталози.....	116
6.2.2.	Мјешовити каталог. Аутоматизовани каталог.....	116
6.2.3.	Централни каталог. Збирни каталог	116
6.2.4.	Посебни каталози	117
6.2.5.	Каталог на микрофишу.....	117
6.2.6.	Електронски каталог	118
6.2.7.	База података	119
6.2.8.	Метаподаци	120
6.3.	Ретроспективна конверзија	120
7.	БИБЛИОТЕЧКЕ УСЛУГЕ. ДОСТУПНОСТ ИНФОРМАЦИЈА. ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ	123
7.1.	Развој пружања услуга.....	123
7.1.1.	План развоја.....	123
7.1.2.	Елементи стратегије.....	123
7.2.	Начини коришћења библиотечке грађе.....	125
7.2.1.	Коришћење властитих фондова	125
7.2.2.	Размјена ресурса	125
7.2.3.	Међубиблиотечка позајмица.....	126
7.2.4.	Достава докумената.....	127
7.3.	Корисници.....	127
7.3.1.	Регистровање корисника	128
7.4.	Информативна служба	128
7.4.1.	Селективна дисеминација информација	129
7.4.2.	Пословне информације.....	129
7.4.3.	Информације за органе државне управе.....	130
7.5.	Библиотечке услуге према добу корисника	130
7.6.	Услуге у мултикултуралним срединама	132
7.7.	Посебне услуге	132
7.7.1.	Превазилажење друштвене искључености неких група корисника	132
7.7.2.	Услуге за особе са посебним потребама	133
7.7.3.	Дјеца са посебним потребама	133
7.8.	Информације и доступност. Електронске информације.....	134
7.8.1.	Право на информацију	134
7.8.2.	Пристап електронским информацијама.....	134
7.8.3.	Интернет извори	134
7.8.3.1.	Претраживање интернет извора	136

7.8.3.2.	Вредновање интернет извора.....	137
7.8.4.	Библиотеке као извори информација на Интернету. Организација веб странице библиотеке.....	138
7.8.5.	Трансформација образовања: приступ на даљину.....	139
7.9.	Представљање библиотечке грађе.....	140
8.	ЗАШТИТА БИБЛИОТЕЧКИХ МАТЕРИЈАЛА. РЕФОРМАТИРАЊЕ. ОДРЖАВАЊЕ БИБЛИОТЕЧКОГ ФОНДА	143
8.1.	Заштита библиотечких материјала.....	143
8.1.1.	Програм заштите и политика управљања.....	143
8.1.2.	Мјере заштите.....	145
8.1.3.	План заштите. Стратегија.....	146
8.1.4.	Услови сигурности. Фактори ризика.....	149
8.1.5.	Природно окружење. Услови средине и заштита грађе.....	155
8.1.6.	Поступци са оштећеним материјалима.....	157
8.1.7.	Одржавање чистоће.....	158
8.1.8.	Заштита колекције од вањских ризика.....	158
8.1.9.	Природно пропадање материјала.....	159
8.1.10.	Повезивање. Увезивање.....	159
8.1.11.	Конзервација и рестаурација оригиналних материјала.....	160
8.1.12.	Заштита и сигурност посебних збирки. Збирка старе и ријетке књиге и рукописа.....	162
8.1.13.	Заштита од крађе. Систем осигурања.....	164
8.1.14.	Заштита приликом изложбе.....	166
8.2.	Реформатирање.....	167
8.2.1.	Реформатирање као начин заштите.....	167
8.2.2.	Планирање националног пројекта реформатирања грађе.....	167
8.2.2.1.	Садржај и циљеви пројекта.....	168
8.2.3.	Избор материјала за реформатирање.....	170
8.2.4.	Услови смјештаја и руковање грађом у току поступка реформатирања.....	170
8.2.5.	Библиографска контрола и реформатирање.....	171
8.2.6.	Међународни пројекти.....	171
8.2.7.	Технике реформатирања.....	172
8.2.7.1.	Фотокопирање.....	172
8.2.7.2.	Микрофилмовање.....	174
8.2.7.3.	Дигитализација.....	176
8.2.7.3.1.	Израда програма дигитализације.....	177

8.2.7.3.2.	Предности и недостаци дигитализације.....	178
8.2.7.3.3.	Поступци дигитализације грађе.....	179
8.2.7.3.4.	Формати за дигиталне копије	179
8.2.7.3.5.	Скенирање и штампање	180
8.2.7.3.6.	Дигитализовање аудио и видео докумената	182
8.2.7.4.	Реформатирање фотографија и аудиовизуелног материјала.....	183
8.3.	Сажимање података (компресија)	184
8.4.	Одржавање фондова. Ревизија и отпис. Издавање.....	187
8.4.1.	Ревизија и отпис библиотечке грађе.....	187
8.4.2.	Издавање библиотечке грађе	189
9.	БИБЛИОТЕЧКЕ ЗГРАДЕ. БИБЛИОТЕЧКА ОПРЕМА. ПРОФЕСИОНАЛНО ОЗНАЧАВАЊЕ	192
9.1.	Библиотечка зграда.....	192
9.1.1.	Особине савремене библиотечке зграде.....	192
9.1.2.	Еколошка зграда.....	195
9.1.3.	Планирање изградње нове библиотечке зграде.....	196
9.1.4.	Планирање проширења, адаптације и реновирања зграде	201
9.2.	Намјештај и опрема библиотека.....	202
9.3.	Професионално означавање	205
10.	БИБЛИОТЕЧКИ РАДНИЦИ. ПРОФЕСИОНАЛНА ЕТИКА. ОБРАЗОВАЊЕ. УДРУЖЕЊА БИБЛИОТЕКАРА	207
10.1.	Библиотечки радник	207
10.1.1.	Задаци и активности библиотечког радника.....	207
10.1.2.	Особине и квалитети библиотечког радника.....	208
10.1.3.	Типологија библиотечких радника.....	209
10.2.	Професионална етика.....	213
10.3.	Образовање библиотечких радника.....	213
10.3.1.	Формални начин.....	213
10.3.2.	Неформални начини професионалног усавршавања.....	214
10.3.3.	Остали начини усавршавања.....	216
10.3.4.	Истраживачки рад у библиотекарству	217
10.4.	Библиотекарска удружења. Друштво библиотекара	217
10.4.1.	Оснивање друштва.....	218

10.4.2.	Програми и услуге.....	219
10.4.3.	Управљање. Органи друштва.....	220
10.4.4.	Радна тијела друштва. Комисије.....	221
11.	ОБЛИЦИ САРАДЊЕ ИЗМЕЂУ БИБЛИОТЕКА И ДРУГИХ ИНСТИТУЦИЈА.....	223
11.1.	Међубиблиотечка позајмица.....	223
11.2.	Универзална доступност публикација. Међународна сарадња библиотека.....	224
11.3.	Удруживање библиотека. Партнерство. Конзорцијуми.....	227
11.3.1.	Библиотечки конзорцијум.....	227
12.	БИБЛИОТЕЧКИ СТАНДАРДИ, СМЈЕРНИЦЕ И ПРАВИЛНИЦИ. ЈЕДИНСТВЕНИ ИДЕНТИФИКАТОРИ.....	229
12.1.	Стандарди и смјернице.....	230
12.2.	Врсте стандарда и смјерница.....	230
12.3.	Ауторитети за израду и развој стандарда и смјерница.....	231
12.4.	Поједини међународни и национални стандарди, смјернице и правилници.....	233
12.4.1.	Формати за размјену.....	233
12.4.2.	Основни међународни стандарди, прописи и протоколи према намјени.....	237
12.5.	Јединствени идентификатори наслова публикација.....	239
12.5.1.	Међународни стандардни број за књигу - ISBN.....	239
12.5.2.	Међународни стандардни број за серијске публикације - ISSN.....	242
12.5.3.	Међународни стандардни број за штампане музикалије - ISMN.....	244
12.5.4.	Међународни стандардни број за звучне записе - ISRC.....	246
12.5.5.	Међународни стандардни број за идентификацију музичког рада - ISWC.....	247
12.5.6.	Међународни стандардни број за аудиовизуелне радове - ISAN.....	247
12.5.7.	Примјер употребе јединствених идентификатора.....	248
12.5.8.	Остали идентификатори.....	249
12.5.8.1.	Идентификатор дигиталних садржаја - DOI.....	249

12.5.8.2.	Јединствени идентификатор информационих извора - URN	250
13.	БИБЛИОТЕЧКА СТАТИСТИКА И МЈЕРЕЊА. МЈЕРЕЊЕ УСПЈЕХА И ПЛАНИРАЊЕ РАЗВОЈА	252
13.1.	Библиотечка статистика	252
13.1.1.	Циљеви библиотечке статистике.....	253
13.1.2.	Врсте статистике.....	254
13.1.3.	Избор статистике за библиотеку	255
13.1.4.	Статистички показатељи: појмови и дефиниције.....	256
13.1.5.	Обрасци и методе прикупљања података	257
13.1.6.	Начин саопштавања и поузданост статистичких података	257
13.2.	Основни статистички показатељи	258
13.3.	Мјерење успјеха рада библиотеке	263
13.3.1.	Мјерење кључних активности библиотеке.....	264
13.4.	Нови показатељи успјеха. Ревизија статистичких стандарда	268
14.	УПРАВЉАЊЕ И РУКОВОЂЕЊЕ. МАРКЕТИНГ.....	271
14.1.	Управљање и руковођење. Директор. Управа библиотеке	271
14.1.1.	Кључни елементи руковођења и управљања	271
14.1.2.	Изградња информационог система и управљање	272
14.1.3.	Финансијско планирање и управљање	273
14.1.4.	Управљање ресурсима	274
14.1.5.	Управљање особљем.....	274
14.1.6.	Управљање промјенама.....	275
14.1.7.	Управљање и технологија.....	275
14.2.	Управљање информацијама	275
14.3.	Маркетинг у библиотекама	276
14.3.1.	Маркетинг и промотивне активности	277
14.4.	Benchmarking	277
	Индекси	279
	Литература.....	285
	Рецензије.....	291